

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Confutatione specialis, ac speciosæ doctrinæ nostri Ruiz vltima
conclusionis nostræ probatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

prolapsio est ab eo quod est prolapsus: ergo veritas est: negatio autem veritatis est prolapsio ab eo, quod est: Deus ab eo quod est prolapsus non potest: neque id est, quod non est, ut aliquis dicat, ac non posse non potest.

8. Ratio igitur Pauli & Dionysii, Chrysostomi, Anselmique verbis contenta, & apud Patres & Theologos communis Deus omnia ea præstare extrinsecus sibi debet, ac teneretur sine quibus intrinsecus esse non potest: at sua promissione posita, intrinsecus deficeret, si extrinsecus non præstaret promissario, quæ ipsi promissit: ergo ea debet sibi, ac teneretur præstare à sua promissione. Maior probatur, quia nihil magis debitum eo, quod ita quis ponere, præstareque tenetur, ut non ponere ac præstare omnino nequeat: aut non præstare aut ponere ea, quibus non positus, ac præstatis intrinsecus ipse deficeret omnino nequit Deus: ergo ad id maxime tenetur, sic prædicatio veritatis in dicendo mentiri nequit, ac propriè tenetur, debetque sibi, verum loqui, quandoque loquatur: ex prædicatione immutabilitatis, & constantie voluntatis suæ non mutare decretum, ubi illud absolute concepit: atque ex prædicatione infirmitatis concepti semel decreti sui, ponere absolute in rebus atque exequi quod decrevit. Minor autem recitatis testimoniis contenta patet: quia, si posita sua promissione non præstet Deus promissario quod promissit, deficeret eius veritas in præstandis promissis, seu fidelitas, quæ Deo intrinsecus, Deusque ipse est: ac subinde intrinsecus deficeret, ac non esset Deus: iure igitur & titulo promissionis suæ tenetur debetque sibi ex fidelitate, quisque promissit, præstare promissario, quæ promissit: & quamvis eo fidelitatis titulo nullum ius promissario intrinsecum ad repetendam promissam contra promittentem accedat: quia debitum illud fidelitatis in promittente solum futuræ, vel defecturæ est, si non impleat promissam, solamque eius honestatē respicit: non promissarii, qui nec impletionem promissi, nec eius defectum fidelis erit aut infidelis ex promissione vero vnius creaturæ, seu hominis ad hominem alium ius proprium, & quasi intrinsecum promissario subornitur, ex quo potest à promittente promissa repetere, & contra ipsum ex iustitia agere, iustique huius correlativum debitum iustitiæ, nec fidelitatis solum promittenti, è sua etiam promissione adnascitur: ut non præstans promissam contra iustitiam, etiam, nec solum contra fidelitatem, ut totis iuribus constat, se gerat: quare egregie Cicero 2. de inuentione dixit, *Pactum est quod inter aliquos conuenit, quod ita iustum putatur ut iure præstare videatur*. Cæterum debitum solum fidelitatis ex sua promissione Deo, ac sibi subortum præsentis instituti satis est, quia iustitiæ etiam debitum iuri creaturæ promissariæ contra Deum respondens subornitur. Tum quia iuris, ac debiti ex iustitia examen sequentis disputationis est. Tum quia de debito solum fidelitatis Deo ipsi è sua promissione quasi imposito testimonia scripturæ, & Patrum, atque adducta ratio procedunt.

CERTAMEN III.

Consutatione specialis, ac speciosæ doctrinæ nostri Ruiz vltima conclusionis nostræ probatio.

1. Probatur vltimus conclusio vniuersum, & specialiter contra nostrum Ruiz. Res à Deo promissæ debentur proprio debito ipsarum creaturis, quibus fuere promissæ: ergo à Deo debentur propriè creaturis promissariis: ac subinde debitum proprium ea præstandi promittenti Deo ex sua promissione subornitur. Antecedens ipsa nostri Ruiz doctrina multis scripturæ, & Patrum argumentis, & testimoniis ab ipso fundata sect. 3. ex quibus sunt, quæ retulimus Deum promissorum à se creaturis debitorem expresse asserentia cert. 2. n. 6. Nunc alia, quæ res debitas asserunt tantum (ut antecedenti ad consequentiæ illationem assumitur) referemus. Ad

Rom. 4. Et autem qui operatur merces non imputatur ei, secundum gratiam, sed secundum debitum: clara hæc, sed clariora adhuc Patrum: Commentaria Anselmi. Eius qui post fidem quam gratis acceperit operatur, opera bona non imputatur merces: id est non recompenatur æterna remuneratio) secundum gratiam (id est, secundum fidem tantum) sed secundum debitum operationis suæ: cui consonat S. Thom. recitatur certam. 2. num. 7. Chrysostomus sem. 8. ad illud caput, & citata homilia de Abraham. In iis, quæ speramus, non ita est, sed iis qui laborant necessario (non gratuito, & liberè) coronas, & premia consequuntur. Ambrosius 1. officior. cap. 16. postulat, peccans id Matt. 5. gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celo. Non in terra mercedem promissit esse reddendam: quid alibi positis, quod alibi debetur. Consonat sibi 7. in Luc. cap. 15. suo autem cap. de duobus filiis. August. præfat. in Psalm. 31. sub finem. De bonis operibus regnum colorum aut: de gratia & libero arbitrio. cap. 4. sub init. Ad vitam autem debetur adiutorio gratia Dei relinquendum esse locum: & tract. 3. in Ioan. si tibi debeatur, merces tibi reddita est non gratia de nata. Ex eodem sententia illa 297. Prosperi & Arantii 2. Concilij est. debetur merces bonis operibus, si fiat, sed gratia, quæ non debetur, præcedit, ut fiat: & mercedem quidem bonis operibus, eiusque proinde in Dei promissione debitam multis scriptura commemorat Genes. 27. uerb. 11. Sap. 5. & 10. Matt. 4. & 5. epistol. 1. Ioan. & Apocalyp. 11.

2. Rursus 2. ad Timotheum 4. idem premium bonorum operum coronæ nomine debitum significatur ab Apostolo. Boni certamen certant, cuius coronam iustitiamque seruant: de reliqua reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus Iudex: quia ponderat August. tract. 3. in Ioan. circa mod. Audi dilectum confidentem gratiam, & posita debitum expectant. Subinferius: Audi illum iam flagitantem debetur, qui primo indebitum suscepit gratiam. Reposita est mihi corona iustitiæ, iam debetur flagitans: iam debitum, cuius. Nam vide verba sequentia: quam reddet mihi Dominus illa die iustus Iudex. Et corona quidem non, nisi virtutis militis, est: ut Apostolus c. 2. dixerat: diciturque Luc. 14. Apoc. 2. & 3. sicuti, & brauium (quæ eisdem cum coronâ significati vox ad rem præfatum est, & supponit necessario ex contententibus videtur: quare & ad 1. ad Corinth. c. 9. indifferenter altera pro altera ponit debetur debitum ex retributione beatitudinis iustis facienti continet: de qua Luc. 14. ad Colos. 3. Propter. 12. & 19. Plal. 17. 18. 118. 2. Reg. 22. 3. Reg. 8. 2. Paralip. 6. 3. propterea, quæ remunerationis voce ad Hebr. 10. & 11. 2. Cor. 6. utraque enim vox idem significat, quod Hilarius 2. 4. seu satisfactio: quæ non nisi debetur relict. Tamen etiam ad debitum hoc significandum præmium, ac merces, seu corona valet, quæ nomine bene operantibus reddenda æterna vita proponitur. Sap. 4. & Tob. 4. verum repositi verbo Pauli loco 2. ad Timot. 4. & depositi nomine, quo usus fuerat Paulus c. 1. Potens est debitorum mercedem, idem præmij æterni debitum continetur, ut patet: utrumque locum pendens. Bernard. 1. de gratia & libertate sub finem dixit: Dei promissum iuram appellat debitum: & quia credidit promittenti, fidelitatis promissum reperit. Promissum quidem ex misericordia dicitur, sed iam ex iustitia persolendum. Est ergo quam Paulus expositus non iustitia, sed iustitia Dei, non sua: iustitia quippe est, ut reddat quod debet: debet autem quod pollicetur, & hoc faciunt plura alia, quæ ex iustitia stricta debentur à Deo iustis præmium vite æternæ sonant, citanda: est enim cum stricta dicte iustitiæ debitum non significat, ut non debitum ita propriè eius præmij intelligant, ut non nisi strictissimo iustitiæ, satis explicari Patres possunt. Vltimus pignus, & arrabo pro debitis propriè adhibetur: Deus autem pro gloria promissæ adoptionis ne bonis operibus pignus, & arrabonem aut ad Eph. 1. Credentes signati estis Spiritu promissionis: Sicut, qui est pignus hereditatis nostræ in redemptionem acquisitionis: quæ sic legit Chrysostomus ibi: quæ est arrabo hereditatis nostræ in redemptionem adquirenda possessionis: plura in hanc veritatem subdunt. Denique merito venale, ac nostris operibus, tanquam pretio, emptum

eorum regnum sæpe proponi: ut iustorum meritis exhibitis iusto, non minus, quam pretio accepto, quod venditur debeat. De quo argumento multa selecta traditione Vasquez citata d. 215. Ruiz citata lect. 3. à num. 24.

3. Hæc inconcussum faciunt nostri argumenti antecedens. Nempe res à Deo promissas debitas esse promissario, & obligatas, ac proinde vi diuinæ promissionis debitum passuum proprium suscipere, ut præstentur. Vnde inferabamus: ergo debitum proprium præstandi actione promissa suscipit è sua promissione Deus. Restat solum illatio probanda. Probatur autem primò quia promissio omnis (& speciatim diuina) est de re, non secundum se sumpta, sed præstanda à promittente ei, cui promittitur verbi gratia pecuniam, fundum quidam aliud, atque in re præstati præstandi gloriam verbi gratia) ergo præstatio actione à promittente promittitur, quæ utique, non nisi à promittente esse potest, ac debet; quod idem est atque debet à promittente vi sue promissionis actionem præstandi promissa. Confirmatur quia promissa non sunt debita secundum se, immò neque ab alio indeterminatè, sed determinatè à persona promittente: ac proinde, etsi promissario aliunde, quam à promittente, ceatam scuta promissa obueniant, nec promissio impletur, nec eius debito satisfiet. Confirmatur confirmatio utraque ex bonorum à Deo homini promissorum conditione & materia: siquidem promissa nobis à Deo omnia supernaturalia bona sunt: gloria scilicet iustis bene operantibus, quidam aliud supernaturale, vel in se, vel in figura temporalium in lege veteri Hebræis (quibus omnia in figura contingebant) promissorum, iuxta Patres, & Theologos omnes, aut supernaturalia, vel non, nisi à Deo, esse possunt, ita nec, nisi à Deo, debent. Item: debitum illud reale rerum promissarum maxime præstandarum, seu faciendarum neque in ipsas res cadere, quæ cum promittuntur nec dum plerumque sunt, nec se ipsas præstare promissario possunt; nisi, quatenus promittentis potestati subduntur, ut præstentur, aut fiant. Denique ex definitione debiti, & actionis personalis, ut à reali differt, à nostro Ruiz eruditè notata eadem consequentia probatur. Nam citata l. *Actionum genera si de obligatione*. Et actionibus ubi personalis actio, siue quæ in personam est, nostraque in personam nec in rem solum iuri, cuique debito inuitur, sic definitur, ut vidimus certam. 2. numer. 2. in personam actio est, quæ, cum eo agimus, qui obligatus est nobis ad faciendum aliquid, vel standum. Atqui promissio omnis est personæ alicuius obligatio de re aliqua promissario præstanda, seu danda, vel facienda: ergo est actio personalis debito personæ promittentis de re illa præstanda vel facienda inuitens. Minor probatur ex iuribus recitatis certam. 1. num. 7. ex institut. & digestis de *verborum obligationibus*: ubi ex verbis dandi, aut faciendi, & præstandi de futuro aliquid alicui, quibus promissio continetur, personale debitum id præstandi, & faciendi, & obligationem ab ita promittente contrahi expressè definitur: idque naturali ratione euident est. Nec enim alio, quam promissione, aut oblatione, aliquid faciendi, aut præstandi alicui, promittens debitum, & obligationem ex promissario præstandi contrahere potest: neque eis positis illa contrahere non potest.

4. Iam distinctio illa debiti realis, & personalis, quæ hæc argumenta euadere conatur Ruiz, eorum impetum non eludit. Neque enim ex promissione realis putari rei oblatæ & promissæ obligatio absque personali promittentis esse potest; licet ex aliis titulis purè realis obligatio absque personali esse possit, ac sit frequens in iure utraque: ut ex adductis ab eo exemplis clarebit, etenim testamenti, & testantis voluntas vitima, quæ realis solum, ac non personalis obligatio, & debitum præstandi bona legatario, vel heredi testatoris inducitur, nullatenus testatoris promissio est; sed legatæ rei, seu hereditatis donatio conditionate & suspensè vique ad mortem testatoris: quæ & vitima voluntas testatoris, & absolutæ eius siue heredi sine legatario legati aut hereditatis donatio completur. Similiter, qui hypothecæ rearia, non promissionis sed domini, & venditionis titulo immobilia bona illa, à quous ea possidente repe-

tit: est quippe in quavis hypothecæ specialis appositione domini directi, & proprietatis bonorum hypothecæ illi subiectorum, venditio absoluta ei cuius interest hypothecæ appositio; tamen vile dominium maneat penes quemvis eorum possidentem, quousque ex eo dominio proprietatis, ut hypothecario de reliquo satisfiat, hypothecæ secundum dominium utrumque alteri tertio, vel quoad vile etiam hypothecario ipsi vendatur, illud verò de pacifice eximente expresse suam personalem obligationem, ac debitum, verum habet, tunc nullum debitum personale incursum, æque tamen verum, compertumque, nullum in eo pacto promissionem absolutam, siue absolutè talem ita pacificè intercedere; sed solum fieri ab illo alteri pacificè facultatem, & iurisdictionem ut ex re illa, quam solum, non autem se ipsum obliget, sibi ubi oportuit, suaque intersit, satisfaciatur.

5. Illud de nobilibus, & magnatibus Reipublicæ, si promissio absoluta pactumve illam absolutè talem continens intercedat, in foro externo, & politico solum locum habet, ut à personalibus eius fori personas eiusmodi indecentibus vexationibus, & extorsionibus non subiciantur; sed in naturali, & conscientie iure & foro ex quo dubio procul ex promissione & pacto absolute talibus stare promissis debito & obligatione personali, nec indirectè solum, ut quidam volunt. Quod etsi de iustitiæ debito, quod promissarij ius ad promissa contra promittentem supponit, verum sit, ac de fidelitatis de promissione eiusque essentia inseparabiliter coniuncto falsum omnino est. Siquidem honestatis propriæ debitum personale directe in personam cadit. Sed (quidquid de directione vel indirectione debiti personalis promittentis cuiusvis, quantumvis nobilis, Magnatissimæ sit) debitum tamen absolutum implendi promissa in illo absolute omnes admittunt. Ruiz etiam ipse in hominibus: quia in rationali Republica naturale, inquit ille, est, ut promittens promissis stet. At verò Deus respectu cuius, lex nulla esse potest, (cum supremus omnium, & Dominus, & arbiter sit) neque à Republica neque à persona vlla eiusmodi debitum indirectum, & obligationem nulla lege potest subire. Sed tamen, etsi debitum ex iustitia propria, quæ ius contra ipsum ex lege illa, & promissione sua promissario quærat, subire nequeat; aut honestatis, siue ex propria honestate, quod è recte rationis dictamine proueniat, optime potest debitum contrahere, & habere: ut verò ac propriè non mentiendi, & similibus debitum habet, & contrahit, ac proinde non mentiri tenetur. Vnde argumento illi occurrit. Debitum proprium, seu propriè tale ad alterum, seu alteri essentialiter est, non sibi. Alteri verò debere Deus nequit, quia debitor quæ talis inferior creditori, siue ei, cui debet, quæ tali, constituitur: id quod Deo repugnat: ergo, & repugnat proprium debitum Deo. Negatur tamen facile maior ex dictis; si vniuersum debitum proprium accipiatur, ac non pro debito ex iustitia, seu alio quouis, quod ius in eo, cui debetur, contra debitorem importet: constat enim debitum proprium honestatis propriæ sibi quemque habere, teneque ex honestate, nihil sibi turpe, atque inhonestum, seu indecens efficere: multoque arctius ac principalius Deum, qui prima regula, & exemplar bonitatis creaturis rationalibus est.

CERTAMEN IV.

Reliquis oppositionibus occurritur.

1. Oppones plura Patrum testimonia negantiam Deum, gloriæ etiam (quæ promissa bonis iustorum operibus est) & augmenti gratiæ debitorem. August. 1. confess. cap. 4. *Supererogatur tibi, ut debeat? & quis habet quidquam non suum. Reddis debita nulli debens; donas debita nihil perdens.* & epist. 106. ad id 2. ad Timoth. 4. *Proposita est mihi corona iustitiæ; obliuiscens se ex sile quomodo gratis; quod enim si res meretur; cur*

Bb 3 non